

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst-terviktekst
01.09.2023
Hetkel kehtiv
RT I, 03.02.2023, 1

Välja kuulutanud
Vabariigi President
25.01.2023 otsus nr 242

Kohtuekspertiisiseadus

Vastu võetud 18.01.2023

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolevas seaduses sätestatakse kohtueksperti, riikliku ekspertiisiasutuse, selle lepingupartneri, registreeritud eraeksperti ning kohtu, prokuratuuri, uurimisasutuse või kohtuvälise menetleja (edaspidi koos *menetleja*) poolt eksperdiks määratud muu isiku õiguslik seisund ning eksperdi õiguste ja kohustuste tekke alused kriminaalmenetluses, väärteomenetluses, tsiviil- ja halduskohtumenetluses ning muus seaduses ettenähtud menetluses (edaspidi koos *menetlusasi*) lisaks kohtumenetluse seadustes sätestatule ning menetlusaajaga mitteseotud tasulise ekspertiisi tegemisel.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud kriminaal-, väärteo-, tsiviilkohtu-, halduskohtu- ja haldusmenetlusele kohaldatakse vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku, väärteomenetluse seadustiku, tsiviilkohtumenetluse seadustiku, halduskohtumenetluse seadustiku ja haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 2. Ekspertiis ja uuring

(1) Ekspertiis käesoleva seaduse tähenduses on menetlusaajal või riiklikus ekspertiisiasutuses menetlusaajaga mitteseotud tasulise ekspertiisi asjas eksperdiks määratud isiku erialane tegevus, mille eesmärk on uurida esitatud materjali ja anda ekspertiisiülesandest lähtudes põhjendatud eksperdiarvamus.

(2) Ekspertiisi tulemusena antav eksperdiarvamus vormistatakse menetluseadustes või muus seaduses sätestatud nõuete kohaselt.

(3) Uuring korraldatakse ekspertiisi tegemiseks, selle tegemise otsustamiseks või kui see on seaduses ette nähtud. Uuringut ei vormistata iseseisva eksperdiarvamusena, välja arvatud juhul, kui uuring korraldatakse ekspertiisi tegemise otsustamiseks või kui see on seaduses ette nähtud.

(4) Uuringu teinud ekspert vastutab teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest uuringu piires.

§ 3. Ekspert

(1) Ekspert käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes ekspertiisi tehes kasutab mitteõiguslikke eriteadmisi, seaduses sätestatud juhul ka õiguslikke eriteadmisi.

(2) Experdiks võib olla kohtuekspert, registreeritud eraekspert, riikliku ekspertiisiasutuse lepingupartneri töötaja või menetleja määratud muu füüsiline isik.

(3) Menetleja võib määrata nimeliselt eksperdi või määrata üksnes riikliku ekspertiisiasutuse ja jätta konkreetse eksperdi nimetamise riikliku ekspertiisiasutuse või tema lepingupartneri ülesandeks või määrata muu ekspertiise tegeva isiku ja jätta konkreetse eksperdi nimetamise viimase otsustada.

§ 4. Isikuandmete töötlemine

(1) Ekspertiisi ja uuringu ettevalmistamiseks ning tegemiseks on kohtuekspertidil, riiklikul ekspertiisiasutusel, selle lepingupartneril, registreeritud eraekspertidil või menetleja poolt ekspertdiks määratud muul isikul ning abipersonalil õigus töödelda konkreetse ekspertiisi või uuringu tegemiseks vajalikke isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

(2) Kriminaal- ja väärteomenetluses määratud ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel loetakse riikliku ekspertiisiasutuse ja selle lepingupartneri tegevus õiguskaitseasutuse tegevuseks isikuandmete kaitse seaduse § 13 lõike 2 tähenduses ning isikuandmete töötlemisel lähtutakse õiguskaitseasutuse kohta kehtestatud sätetest.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatata menetlusasjades, muu seaduse alusel tehtava ekspertiisi või uuringu ning menetlusasjaga mitteseotud tasulise ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel kohaldatakse riikliku ekspertiisiasutuse ja selle lepingupartneri tegevusele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88).

(4) Menetlusasjas määratud ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel on riiklik ekspertiisiasutus, selle lepingupartner, registreeritud eraekspert või menetleja poolt ekspertdiks määratud muu isik isikuandmete kaasvastutav töötleja koos ekspertiisi määranud asutusega.

§ 5. Andmesubjekti õiguste teostamine

(1) Isikuandmete töötlemisel menetlusasjas määratud ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel teostatakse andmesubjekti õigusi käesoleva seaduse § 1 lõikes 2 nimetatud kohtumenetluse seadustes sätestatud korras.

(2) Isikuandmete töötlemisel muu seaduse alusel tehtava ekspertiisi või uuringu ning menetlusasjaga mitteseotud tasulise ekspertiisi ettevalmistamisel ja tegemisel teostatakse andmesubjekti õigusi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 sätestatud korras.

2. peatükk Kohtuekspert ja riiklik ekspertiisiasutus

1. jagu Kohtuekspert

§ 6. Kohtuekspert

Kohtuekspert on riiklikus ekspertiisiasutuses töötav isik, kelle peamine tööülesanne on teha ekspertiise.

§ 7. Kohtuekspertide esitatavad nõuded

(1) Kohtuekspertidina võib töötada isik, kes:

- 1) on teovõimeline;
- 2) valdab eesti keelt keelseaduses sätestatud tasemel;
- 3) on omandanud kõrghariduse Eesti Vabariigi kõrgkoolis või kelle haridus vastab sellele tasemele;
- 4) on kõrgete kõlbeliste omadustega;
- 5) on eksperditööks vajalike võimete ja isiksuseomadustega;
- 6) on läbinud riiklikus ekspertiisiasutuses kohtuekspertiidi väljaõppe.

(2) Kohtuekspertidina võib töötada ka välisriigi kutsekvalifikatsiooni omav isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Viidatud seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

(3) Kohtuekspertidina ei või töötada isik:

- 1) kes on süüdi mõistetud tahtlikult toimepandud kuriteo eest;
- 2) keda on karistatud korruptsioonivastase seaduse nõuete rikkumise eest;
- 3) kes on lähedases suguluses (vanavanemad, vanemad, vennad, õed, lapsed ja lapselapsed) või hõimluses (abikaasa ning abikaasa vanemad, vennad, õed ja lapsed) töökohta vahetult kontrollitava töötaja või vahetu juhiga.

(4) Kohtuekspertidina tööle või kohtuekspertiidi väljaõppele ei või võtta isikut, kes on kahtlustatav või süüdistatav tahtliku kuriteo toimepanemises või menetlusalune isik korruptsioonivastases seaduses sätestatud väärtes.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1 ja 2 sätestatud keeld ei laiene isikule, kelle karistusandmed on kustutatud karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt.

§ 8. Taustakontroll

(1) Riikliku ekspertiisiasutuse juhil või tema määratud töötajal on õigus teha taustakontroll:

1) isikule, kes soovib asuda tööle kohtueksperdina või käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktis 6 nimetatud kohtueksperdi väljaõppele;

2) isikule, kes soovib asuda tööle käesoleva seaduse § 33 lõikes 3 nimetatud töökohale.

(2) Taustakontrolli eesmärk on selgitada välja käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikute vastavus käesoleva seaduse nõuetele ja usaldusvärsus. Taustakontrolli võib põhjendatud vajaduse korral teha töötamise ajal korduvalt.

(3) Taustakontrolli käigus võib töödelda käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud isiku järgmisi isikuandmeid:

1) isikusamasuse kontrollimist võimaldavad andmed;

2) kontaktandmed;

3) hariduse, õpingute ja keeleoskuse andmed;

4) töökoha ja varasema töökogemuse andmed;

5) majandustegevuses osalemise andmed viimase kümne aasta kohta;

6) käesoleva seaduse § 7 lõike 3 punktides 1 ja 2 nimetatud süüteo eest mõistetud kehtiva karistuse andmed;

7) andmed isiku kriminaalmenetluses osalemise kohta kahtlustatava või süüdistatavana või korruptsioonivastase seaduse nõuete rikkumise kohta läbiviidavas väärteomenetluses menetlusaluse isikuna kontrollimishetke seisuga;

8) andmed üldsusele suunatud ja avalikest allikatest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud isiku puhul võib töödelda lõike 3 punktides 1, 2, 6 ja 7 loetletud andmeid. Taustakontrolliks võib nõuda isikult endalt nimetatud andmete kohta dokumendi esitamist.

(5) Riikliku ekspertiisiasutuse juhil või tema määratud töötajal on käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud andmete õigsuse ja isiku usaldusvärsuse kontrollimiseks õigus:

1) saada andmeid avaliku teabe seaduse § 43¹ lõikes 1 nimetatud andmekogust;

2) saada riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuselt, samuti füüsiliselt ja juriidiliselt isikult teavet kontrollitava isiku kohta;

3) vestelda kontrollitava isiku endaga, samuti tema tööandja ja õppeasutuse esindajate ning teiste isikutega ning vajaduse korral ja küsitleva isiku nõusolekul võtta temalt kirjalik seletus;

4) saada üldsusele suunatud ja avalikest allikatest kättesaadavaid andmeid.

(6) Isikut teavitatakse tema isikuandmete töötlemisest ja taustakontrolli tegemisest ning tal on õigus tutvuda tema kohta taustakontrolli käigus kogutud andmetega. Andmete esitaja poolt isiku kohta tehtud järeldustega tutvumist võib piirata ulatuses, mis on vajalik selleks, et tagada riigi julgeolek, süütegude menetlemine ja teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse. Isikul on õigus tutvuda tema kohta tehtud taustakontrolli lõppjäreldusega.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud taustakontrolli käigus töödeldavaid isikuandmeid säilitatakse kolm aastat taustakontrolli tegemisest arvates.

§ 9. Kohtueksperdi vanne

(1) Kohtueksperdikas nimetamisel annab isik riikliku ekspertiisiasutuse juhile järgmise vande:

„Mina, (nimi), töotan täita kohtueksperdi ülesandeid ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult, oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt karistusseadustiku §-s 321 sätestatule.”

(2) Kohtuekspert kirjutab vande alla ja kuupäevastab selle. Vande allkirjastatud tekst lisatakse riiklikus ekspertiisiasutuses olevale töölepingu eksemplarile. Digitaalselt allkirjastatud vandeteksti hoitakse isiku elektroonilises toimikus.

2. jagu

Riiklik ekspertiisiasutus

§ 10. Riiklik ekspertiisiasutus

(1) Riiklik ekspertiisiasutus (edaspidi ka *ekspertiisiasutus*) on riigiasutus, mille tegevuse põhieesmärk on teha ekspertiise. Lisaks on ekspertiisiasutus riikliku ja rahvusvahelise kohtuekspertisialase teadmuse keskus, mis tegeleb ka arendus- ja teadustegevusega, võrdlusnäidiste kogude ja registrite haldamisega ning on rahvusvahelises teabevahetuses pädev asutus, kui see on seaduses nimetatud.

(2) Riiklikuks ekspertiisiasutuseks on Eesti Kohtueksperdi Instituut.

(3) Eesti Kohtueksperdi Instituudi põhimääruse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(4) Ekspertiisiasutuse juhiga sõlmib töölepingu viieks aastaks valdkonna eest vastutav minister. Tähtaega võib pikendada korduvalt viie aasta kaupa.

§ 11. Ekspertiisiasutuse pädevus

(1) Ekspertiisiasutuse pädevuses on teha ise või oma lepingupartnerite kaudu ekspertiise ja seaduses nimetatud juhtudel uuringuid valdkondades, kus vajatakse eksperdiarvamust.

(2) Ekspertiisiasutuses tehtavate ekspertiiside loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Ekspertiisi tegemise ja vormistamise nõuded ning ekspertiisi tegemiseks vajalike näidiste kogude pidamise põhimõtted võib kehtestada [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Ekspertiisiasutus võib teha füüsilistele ja juriidilistele isikutele (edaspidi *tellij*a) menetlusasjadega mitteseotud tasulisi ekspertiise (edaspidi *tasuline ekspertiis*), kui see ei takista tema menetlusasjades tehtavate ekspertiisidega seotud ülesannete täitmist.

(5) Tasuliste ekspertiiside loetelu ning nende tegemise ja vormistamise korra ja säilitatavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(6) Ekspertiisiasutus võib tellida ekspertiisiks vajalikke uuringuid väljastpoolt.

(7) Ekspertiisiasutus võib tarnida tooteid või osutada teenuseid, kui see on lahutamatu seotud tema põhiülesandega ega takista tema menetlusasjades tehtavate ekspertiisidega seotud ülesannete täitmist.

(8) Ekspertiisiasutus on nõukogu määruse (EÜ) nr 1338/2001, milles sätestatakse euro võltsimise takistamiseks vajalikud meetmed (EÜT L 181, 04.07.2001, lk 6–10), artikli 4 lõikes 1 ja artikli 5 lõikes 1 nimetatud pädev asutus.

§ 12. Tasulise ekspertiisi tegemise tingimused

(1) Tasulisi ekspertiise võib teha järgmistel tingimustel:

1) ekspertiisiasutus eelistab menetlusasjadega seotud ekspertiiside tegemist tasulistele ekspertiisidele, tasulise ekspertiisi tegemiseks kokkulepitav aeg sõltub eksperdi töökoormusest ning ekspertiisiasutusel on õigus esialgu kokkulepitud aega ühepoolset pikendada, kusjuures tellijal on sel juhul õigus leping üles öelda ilma ekspertiisi eest tasu maksmata;

2) tasulist ekspertiisi ei tehta anonüümselt, vaid tellija tagab, et selle tegemisse või tulemusse puutuv isik või tema seaduslik esindaja on konkreetse ekspertiisi tegemiseks andnud ekspertiisiasutusele oma nõusoleku, välja arvatud juhul, kui tasuline ekspertiis on otseselt vajalik sellise tervishoiuteenuse jaoks, mille osutamiseks ei ole patsiendi ega tema seadusliku esindaja nõusolekut vaja;

3) tasulise ekspertiisi tegemiseks esitatud materjalid ja andmed peavad olema seaduslikud ning ekspertiisi tegemiseks ohutud ja asjakohased;

4) tasulise ekspertiisi tegemine ei tohi soodustada süütegude toimepanemist ega raskendada nende avastamist;

5) tasulise ekspertiisi tegemine ei tohi kahjusta Eesti Vabariigi ega õigusemõistmise huve;

6) kriminaal- või väärteomenetluses ekspertiisi tegemise ennetamiseks;

7) tasulise ekspertiisi tegemine ei tohi kahjustada kõlblust ega olla muul viisil vastuolus ekspertiisiasutuse eetika põhimõtetega.

(2) Ekspertiisiasutusele tasulise ekspertiisi tegemiseks esitatud materjalide ja andmete seaduslikkuse, ohutuse ja asjakohasuse eest vastutab tasulise ekspertiisi tellija. Ekspertiisiasutusel on õigus esitatud andmeid kontrollida.

(3) Ekspertiisiasutus võib tasulise ekspertiisi tegemisest keelduda.

(4) Kui juba alustatud tasulise ekspertiisi tegemisel ilmneb selle vastuolu õigusakti või tasulise ekspertiisi tegemise tingimustega, katkestab ekspertiisiasutus ekspertiisi ilma selle eest tasu nõudmata või maksab juba saadud tasu tellijale tagasi. Ekspertiisiasutus ei pea tasu tagasi maksma juhul, kui tasulist ekspertiisi takistav asjaolu oli või pidi olema tellijale teada ekspertiisi tellimise ajal. Ekspertiisiasutus ei pea tasulise ekspertiisi katkestamise ajani tehtud uuringute tulemusi ega muid ekspertiisi puutuvaid andmeid tellijale üle andma ja ei pea ekspertiisi puutuvatele isikutele hüvitama ekspertiisi tellimise või tegemisega kaasnenud kulutusi.

(5) Tasulise ekspertiisi andmeid ja materjale hoitakse ja säilitatakse eraldi käesoleva seaduse § 11 lõikes 5 sätestatud korra kohaselt. Tasuliste ekspertiiside tellimisel ja tegemisel saadud andmeid, mis ei ole käesoleva seaduse §-s 4 sätestatud isikuandmed, ja materjale säilitatakse ekspertiisiasutuses kuni viis aastat tasulise ekspertiisi valmimisest arvates, kui seaduses ei ole sätestatud muud tähtaega.

(6) Tasulise ekspertiisi tegija ja selle tegemisel osalenud või juures viibinud isikud ning ekspertiisiasutus peavad hoidma saladuses neile ekspertiisi tellimisel või tegemisel teatavaks saanud asjaolusid, välja arvatud juhul, kui nende esitamine või avaldamine on seadusega lubatud või kohustuslik.

§ 13. Ekspertiisiasutuse lepingupartner

(1) Piiritlemata hulga selliste ekspertiiside või uuringute tegemiseks, mis on ekspertiiside loetelus, kuid mille tegemiseks puudub ekspertiisiasutuses võimekus, võib ekspertiisiasutus sõlmida halduslepingu sobiva teenusepakkujaga. Ühekordse ekspertiisi või uuringu tegemiseks võib sõlmida ka muu lepingu.

(2) Kui menetleja on määranud ekspertiisi tegijaks ekspertiisiasutuse, edastab ekspertiisiasutus käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul ekspertiisimääruse oma lepingupartnerile, kes nimetab konkreetse eksperdi. Menetleja võib ka ise ekspertiisimääruse edastada ekspertiisiasutuse lepingupartnerile, kes nimetab konkreetse eksperdi.

(3) Kui ekspertiisiasutuse lepingupartneri juures nimetatakse eksperdiks vannutamata isik, hoiatatakse teda kriminaalkaristuse eest teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest.

(4) Ekspertiisiasutuse lepingupartner tagab halduslepingus, et tema töötajad, kes teevad ekspertiise, vastavad käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 1–5 ja lõigetes 2–5 sätestatud kohtuekspertidile esitatavatele nõuetele.

(5) Välisriigis asuv ning käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ühekordse lepingu järgne ekspertiisiasutuse lepingupartner tagab, et töötajatel, kes teevad ekspertiise või uuringuid, on selleks piisav erialane pädevus.

§ 14. Ekspertiisi ja uuringu tegemine välisriigis

(1) Menetleja nõusolekul võib ekspertiisiasutus tellida kriminaalmenetluses vajaliku ekspertiisi välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest, kui seda ei ole võimalik teha ekspertiisiasutuses.

(2) Ekspertiisiasutus võib tellida ekspertiisiks vajaliku uuringu välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest, kui seda ei ole võimalik teha ekspertiisiasutuses.

(3) Kohtuekspert võib teha ekspertiisiks vajaliku uuringu välisriigi ekspertiisi- või muus asutuses, kui seda ei ole võimalik teha ekspertiisiasutuses.

§ 15. Välisriiki ekspertiisi ja uuringu tegemine

Välisriigi ekspertiisiasutusele või muule välisriigi isikule ekspertiisi või uuringu tegemisele kohaldatakse tasulise ekspertiisi kohta sätestatud, kui riikidevahelistest või rahvusvahelistest kokkulepetest ei tulene teisiti.

3. peatükk Andmekogud

§ 16. Kohtuekspertiisi infosüsteem

(1) Kohtuekspertiisi infosüsteemis töödeldakse andmeid:

1) ekspertiisiasutuses tehtavate ekspertiiside ja uuringute tegemiseks ja nende üle arvestuse pidamiseks ning prioriteetsuse määramiseks;

2) registrite ja võrdlusnäidiste kogudega seotud info haldamiseks.

(2) Kohtuekspertiisi infosüsteem on andmekogu, mille asutab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Andmekogu vastutav töötleja on Justiitsministeerium ja volitatud töötleja Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

(4) Kohtuekspertiisi infosüsteemi kantakse andmed:

1) ekspertiiside ja uuringute määraja ja tegija kohta;

2) tasuliste ekspertiiside tellija ja tegija kohta;

3) ekspertiiside ja uuringutega seotud isikute kohta;

4) ekspertiisiks esitatud materjalide ja asitõendite kohta;

5) võrdlusmaterjali kohta;

6) registrite ja võrdlusnäidiste kogude kohta.

(5) Ekspertiisi ja uuringuga seotud isikute ja tasulise ekspertiisi tellija kohta kantakse kohtuekspertiisi infosüsteemi isiku nimi, isikukood või registrikood ja kontaktandmed.

(6) Andmed, mis on seotud menetlusasjas tehtavate ekspertiisidega, säilitatakse, arhiveeritakse ja kustutatakse menetlusseadustes sätestatud tähtaja jooksul. Kui menetlusseaduses tähtaega ei ole, säilitatakse andmeid kümme aastat pärast ekspertiisi tegemist, mille järel need kustutatakse.

(7) Tasuliste ekspertiiside andmeid, sealhulgas käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud isikuandmeid, säilitatakse kohtuekspertiisi infosüsteemis viis aastat pärast ekspertiisi tegemist, mille järel need kustutatakse. Põlvnemise tuvastamiseks tehtud tasulise DNA-ekspertiisi andmeid säilitatakse kõige kauem 20 aastat, mille järel need kustutatakse.

(8) Kohtuekspertiisi infosüsteemi põhimääruse, sealhulgas andmete täpsema koosseisu, kehtestab [valdkonnast vastutav minister](#) määrusega.

§ 17. Riiklik süüteomenetluse biomeetriaregister

(1) Riiklikus süüteomenetluse biomeetriaregistris (edaspidi *süüteomenetluse biomeetriaregister*) töödeldakse seaduse alusel kogutud ja registrisse kantud isikute biomeetrilisi andmeid, mida ei loeta automaatselt biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogu (edaspidi *andmekogu ABIS*) osaks, biograafilisi andmeid ning biograafiliste ja biomeetriliste andmete võtmise ja kogumise seotud andmeid:

- 1) välistamiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-s 100, kaitseväeteenistuse seaduse §-s 92¹, politsei ja piirivalve seaduse §-s 45¹, päästeteenistuse seaduse §-s 7³ ja käesoleva seaduse §-s 36 sätestatud juhtudel;
- 2) isikusamasuse kontrollimiseks või isiku tuvastamiseks vangistusseaduse §-des 5⁵, 18 ja 96 sätestatud juhtudel ja muudel seaduses sätestatud juhtudel;
- 3) süütegude menetlemiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-s 99¹, väärtomenetluse seadustiku §-s 31¹ ja vangistusseaduse §-s 18 sätestatud juhtudel;
- 4) ekspertiiside ja uuringute tegemiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-des 99 ja 99², väärtomenetluse seadustiku §-s 102, korrakaitse seaduse §-des 40 ja 41, vangistusseaduse §-s 67¹ ja käesoleva seaduse §-s 2 sätestatud juhtudel;
- 5) Riigikogu poolt heaks kiidetud välislepingust või muust Eesti jaoks siduvast rahvusvahelisest õigusaktist tuleneva kohustuse täitmiseks;
- 6) isiku taotluse alusel ja määratud eesmärgil registrisse kantud andmete töötlemiseks käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud juhtudel;
- 7) tehniliseks testimiseks kvaliteedikontrolli või saastumise kontrolli eesmärgil.

(2) Isiku daktüloskopeerimisel võetud kümne sõrme vajutusjälgi ja pööratud jälgi, peopesa ja kirjutaja-peopesa vajutusjälgi ning sündmuskohalt või muult objektilt kogutud naha papillaarkurrustiku jälgi töödeldakse ja säilitatakse andmekogus ABIS. Isiku biograafilisi andmeid ning andmeid tema daktüloskopeerimise või naha papillaarkurrustiku jälgede kogumise kohta töödeldakse ja säilitatakse süüteomenetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(3) Isiku näokujutist, mis on kujutis isiku nägu iseloomustavatest füüsilistest tunnustest ning mis on isikult võetud tehnilise seadme abil või fotolt või filmilindilt või muult andmekandjalt või muul moel saadud tehnilise töötlemise abil, töödeldakse ja säilitatakse andmekogus ABIS. Isiku biograafilisi andmeid ning andmeid näokujutise võtmise ja kogumise kohta töödeldakse ja säilitatakse süüteomenetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(4) Süüteomenetluse biomeetriaregister vahetab andmekoguga ABIS käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmeid X-tee kaudu või muul turvalist elektroonilist andmevahetust võimaldaval viisil.

(5) DNA-proovi analüüsil saadud andmeid ja nende võtmise või kogumise seotud andmeid ning isiku biograafilisi andmeid töödeldakse ja säilitatakse süüteomenetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(6) Isikult võetud või muul moel saadud häälenäidiseid ja nende võtmise või kogumise seotud andmeid ning isiku biograafilisi andmeid töödeldakse ja säilitatakse süüteomenetluse biomeetriaregistri kohta käivate sätete kohaselt.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2, 3, 5 ja 6 sätestatud isiku biograafilised andmed, mis kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse, on isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed. Biomeetriliste andmete võtmise ja kogumisega seotud andmed on toimingu tegija andmed ning toimingu tegemise aeg, koht ja õiguslik alus.

(8) Süüteomenetluse biomeetriaregistri vastutav töötleja on Justiitsministeerium ja volitatud töötleja Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

(9) Süüteomenetluse biomeetriaregistri asutab ja selle põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega.

§ 18. Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse andmete kandmine ja nende andmete töötlemine

(1) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantakse andmed üksnes seaduse alusel ja seaduses nimetatud eesmärgil. Registrisse kantud andmeid tohib kasutada üksnes seadusega sätestatud ülesannete täitmiseks ning kooskõlas andmete töötlemise ja registrisse kandmise eesmärgiga.

(2) Isiku tuvastamisel ja isikusamasuse kontrollimisel isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15⁵ tähenduses võib töödelda isiku identiteediandmeid, mis on kantud süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(3) Isiku daktüloskopeerimisel ning sündmuskohalt või muult objektilt naha papillaarkurrustiku jälgede kogumisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või muu objekti kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed daktüloskoopiaandmete võtmise kohta;
- 4) andmed daktüloskoopiaandmetega tehtavate toimingute kohta.

(4) Näokujutise võtmisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või sündmusega seotud muu koha kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed näokujutise võtmise kohta;
- 4) andmed näokujutisega tehtavate toimingute kohta.

(5) DNA-proovi võtmisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või muu objekti kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed DNA-proovi võtmise kohta;
- 4) DNA-proovi analüüsil saadud andmed;
- 5) DNA-proovi kood;
- 6) andmed DNA-prooviga tehtavate toimingute kohta.

(6) Häälenäidise võtmisel kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse:

- 1) isiku nimi, isikukood ja kontaktandmed, kui sellised andmed on olemas;
- 2) andmed sündmuskoha või sündmusega seotud muu koha kohta, kui sellised andmed on olemas;
- 3) andmed häälenäidise võtmise kohta;
- 4) häälenäidis;
- 5) andmed häälenäidisega tehtavate toimingute kohta.

§ 19. Juurdepääs süüteomenetluse biomeetriaregistrile

(1) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmed ei kuulu avalikustamisele.

(2) Juurdepääs süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmetele on registri volitatud töötlejal, kes kasutab andmeid talle seadusega pandud ülesannete täitmiseks.

(3) Andmete edastamiseks automatiseeritud ning nende olemasolu kontrollimiseks süüteomenetluse biomeetriaregistris antakse juurdepääs Politsei- ja Piirivalveametile, uurimisasutusele, kohtuvälisele menetlejale, jälitus- ja julgeolekuasutusele ning vanglale.

(4) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmed väljastatakse:

- 1) Politsei- ja Piirivalveametile, Päästeametile, Kaitsevägele, uurimisasutusele, jälitus- ja julgeolekuasutusele, kohtuvälisele menetlejale, prokuratuurile, kohtule ja vanglale nende seadusega pandud ülesannete täitmiseks;
- 2) isikule endale kirjaliku ja allkirjastatud taotluse alusel, kui seaduses ei sätestata teisiti.

(5) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse lubatakse teha automatiseeritud otsinguid ja võrdlusi ning andmed väljastatakse välisriigi pädevale asutusele seaduse, Riigikogu poolt heaks kiidetud välislepingu või muu Eesti jaoks siduva rahvusvahelise õigusakti alusel ning üksnes juhul, kui andmeid kasutatakse kooskõlas käesoleva seaduse § 18 lõikes 1 sätestatuga.

(6) Süüteomenetluse biomeetriaregistri arhiivi kantud andmed väljastatakse:

- 1) isikule endale allkirjastatud taotluse alusel, kui seaduses ei sätestata teisiti;
- 2) kriminaalmenetluses määratud kohtuekspertiisi tagamiseks kriminaalmenetluse seadustiku §-s 99² sätestatud korras;
- 3) julgeolekuasutusele talle seadusega pandud ülesannete täitmiseks.

§ 20. Isiku taotluse alusel tema daktüloskopeerimisel, näokujutise ja häälenäidise võtmisel ning DNA-proovi analüüsil saadud andmete kandmine süüteomenetluse biomeetriaregistrisse ja andmekogusse ABIS

(1) Isik võib taotleda enda daktüloskopeerimist, näokujutise või häälenäidise võtmist või DNA-proovi analüüsi tegemist ning saadud andmete kandmist vastavalt süüteomenetluse biomeetriaregistrisse ja andmekogusse ABIS. Taotlus peab olema kirjalik ja allkirjastatud.

(2) Taotlusega annab isik nõusoleku tema daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel või DNA-proovi analüüsil saadud andmete töötlemiseks ning määrab andmete kasutamise eesmärgi ja nende säilitamise tähtaja.

(3) Isik, kelle andmed on kantud süüteomenetluse biomeetriaregistrisse ja andmekogusse ABIS käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt, võib igal ajal taotleda enda andmete kustutamist registrist ja andmekogust või muuta andmete kasutamise eesmärki, esitades registri volitatud töötlejale kirjaliku ja allkirjastatud taotluse.

(4) Isiku taotluse alusel süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmed kustutatakse käesoleva paragrahvi lõikes 2 määratud ajal või lõikes 3 sätestatud taotluse alusel. Kui isik ei ole tähtaega määranud, kustutatakse andmed viie aasta möödumisel nende registrisse kandmisest, kui seaduses ei sätestata teisiti.

§ 21. Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud andmete säilitamine

(1) Isiku daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmeid säilitatakse vastavalt süüteomenetluse biomeetriaregistris ja andmekogus ABIS kõige kauem 40 aastat kandmisest arvates, kui seaduses ei sätestata teisiti. Pärast nimetatud tähtaja möödumist andmed arhiveeritakse.

(2) Süüteomenetluse biomeetriaregistri ja andmekogu ABIS arhiivis säilitatakse isikute daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmeid kõige kauem 35 aastat.

(3) Sündmuskohalt kogutud või muult objektilt või tuvastamata surnud isikult võetud ja andmekogusse ABIS kantud naha papillaarkurrustiku jälgi ning süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmeid naha papillaarkurrustiku jälgede kogumise kohta säilitatakse andmekogus ja registris kuni isikuga seostamiseni, mille järel isikuga seostatud jälg suletakse, või isikuga seostamata jäämise korral kõige kauem 75 aastat.

(4) Sündmuskohalt kogutud või mujalt saadud või tuvastamata surnud isikult võetud ja andmekogusse ABIS kantud näokujutisi ning süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmeid näokujutise kogumise kohta säilitatakse andmekogus ja registris kuni isikuga seostamiseni või kõige kauem 75 aastat.

(5) Sündmuskohalt kogutud või mujalt saadud ning süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud häälenäidiseid ning andmeid häälenäidise kogumise kohta säilitatakse registris kuni isikuga seostamiseni või kõige kauem 75 aastat.

(6) Sündmuskohalt kogutud või mujalt saadud, isikult kogutud, kuid selle isikuga mitteseotud, tuvastamata surnud isikult või teadmata kadunud isiku isiklikelt esemetelt või tema lähisugulastelt kogutud DNA-proovi analüüsil saadud andmeid ning andmeid DNA-proovi kogumise kohta säilitatakse süüteomenetluse biomeetriaregistris kuni isikuga seostamiseni või isiku täieliku tuvastamiseni või kõige kauem 75 aastat.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud lähisugulase andmete töötlemisele kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud.

§ 22. Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud andmete kustutamine

(1) Süüteomenetluse biomeetriaregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud andmed kustutatakse pärast säilitustähtaja lõppemist või muul seaduses sätestatud ajal.

(2) Kui isik daktüloskopeeritakse või temalt võetakse näokujutis, häälenäidis või DNA-proov isikusamasuse kontrollimiseks või isiku tuvastamiseks, kustutatakse andmed vastavalt süüteomenetluse biomeetriaregistris ja andmekogust ABIS kohe pärast isikusamasuse kontrollimist või isiku tuvastamise uuringu tegemist.

(3) Kui isik mõistetakse õigeks, kriminaalmenetlus lõpetatakse kriminaalmenetluse seadustiku §-de 199 ja 200 alusel või §-de 205² ja 274² alusel, välja arvatud, kui menetlust jätkatakse väärtena, või väärtemenetlus lõpetatakse väärtemenetluse seadustiku § 29 lõike 1 punktide 1–3 ja 5–7 alusel, kustutatakse isiku daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmed vastavalt süüteomenetluse biomeetriaregistris ja andmekogust ABIS kohtuotsuse või prokuratuuri, uurimisasutuse või kohtuvälise menetleja määruse alusel 14 päeva jooksul selle saamisest arvates.

(4) Naha papillaarkurrustiku jäljed, näokujutis, häälenäidis või DNA-proovi analüüsil saadud andmed, mis on vastavalt süüteomenetluse biomeetriaregistrisse ja andmekogusse ABIS kantud ekslikult või tehniliseks testimiseks või kvaliteedikontrolli või saastumise kontrolli eesmärgil, kustutatakse registrist ja andmekogust kohe pärast eksituse ilmsikstulekut või testimise läbiviimist või kontrolli tegemist.

(5) Isiku DNA-proov hävitatakse kaks kuud pärast vastava ekspertiisiakti edastamist menetlejale või DNA-proovi analüüsil saadud andmete kandmist süüteomenetluse biomeetriaregistrisse. Põhjendatud juhul on prokuratuuri taotlusel võimalik pikendada DNA-proovi säilitamise aega kuni kriminaalmenetluse lõppemiseni.

§ 23. Andmekogu ABIS kasutamine ekspertiisiasutuses

(1) Andmekogu ABIS on elektrooniline andmekogu, mille eesmärk käesoleva seaduse tähenduses on:
1) ekspertiisiasutuses töötava ja ekspertiisiobjekti või -materjaliga kokkupuutuva isiku daktüloskopeerimisel saadud naha papillaarkurrustiku jälgede töötlemine, et välistada ekspertiisiobjektilt selle töötaja jäetud jäljed;
2) isiku taotluse alusel ja määratud eesmärgil andmekogusse kantud biomeetriliste andmete töötlemine.

(2) Andmekogusse ABIS kantud andmete töötlemisele kohaldatakse isikut tõendavate dokumentide seaduse §-s 15⁵ sätestatud käesolevas seaduses sätestatud erisustega.

(3) Ekspertiisiasutuses töötava ja ekspertiisiobjekti või -materjaliga kokkupuutuva isiku daktüloskopeerimisel saadud biomeetrilisi andmeid ning isiku taotluse alusel ja määratud eesmärgil andmekogusse ABIS kantud biomeetrilisi andmeid võib töödelda üksnes käesoleva seaduse § 36 lõikes 1 ja § 20 lõikes 2 nimetatud eesmärgil.

(4) Andmekogu ABIS asutab ja selle põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(5) Andmekogu ABIS vastutavad töötajad on Politsei- ja Piirivalveamet ning Eesti Kohtuekspertiisi Instituut.

(6) Andmekogus ABIS sisalduvad andmed on juurdepääsupiiranguga ning on tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.

4. peatükk Registreeritud eraekspert

§ 24. Registreeritud eraekspert

Registreeritud eraekspert on füüsiline isik, kes vastab eraekspertdile esitatavatele nõuetele ja on kantud vastavasse nimekirja.

§ 25. Registreeritud eraekspertide nimekiri

(1) Registreeritud eraekspertide nimekirja (edaspidi *nimekiri*) koostamise eesmärk on tagada ülevaade asjatundjatest, keda menetleja saab kasutada ekspertiiside tegemisel.

(2) Registreeritud eraekspert kantakse nimekirja ekspertiisiliigi järgi.

(3) Nimekirja peab ekspertiisiasutus. Nimekiri avaldatakse ekspertiisiasutuse veebilehel. Avaldatud nimekirjal on informatiivne tähendus.

(4) Nimekirja pidamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 26. Eraekspertiisi nimekirja kandmine

(1) Nimekirja kantakse isik, kes:

1) vastab käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 1–5 ja lõigetes 2–5 sätestatud kohtuekspertdile esitatavatele nõuetele;

2) omab ekspertiisi tegemiseks vajalikku kvalifikatsiooni ja on töötanud vähemalt kolm aastat taotletava ekspertiisiliigiga lähedasel erialal;

3) omab reguleeritud kutsealal tegutsemiseks nõutavat tegevusluba või kehtivat litsentsi või kutsetunnistust;

4) omab võimalust kasutada ekspertiisi tegemiseks vajalikke vahendeid.

(2) Nimekirja ei kanta isikut, kes:

1) töötab kohtuekspertdina ekspertiisiasutuses;

2) on varem kustutatud nimekirjast käesoleva seaduse § 31 lõike 1 punkti 5 või lõike 2 punktide 1–3 või 5 alusel.

(3) Isikud kantakse sellise ekspertiisiliigi nimekirja, milles tavatsetakse määrata ekspertiise ja mida ei tehta ekspertiisiasutuses.

§ 27. Taotlus

(1) Isik kantakse nimekirja tema taotluse alusel.

(2) Taotlus esitatakse ekspertiisiasutusele.

(3) Taotluse vorminõuded ning selles sisalduvate andmete koosseisu ja selle lisade sisu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Taotluses ja selle lisades sisalduvate andmete muutumisest on registreeritud eraekspert kohustatud viivitamata kirjalikult teatama ekspertiisiasutusele.

§ 28. Taotluse läbivaatamine ja nimekirja kandmise otsustamine

(1) Taotluse ja esitatud dokumentide põhjal kontrollib ekspertiisiasutus isiku vastavust käesolevas seaduses eraekspertdile kehtestatud nõuetele. Ekspertiisiasutus võib taotluse esitajalt nõuda lisadokumente.

(2) Isiku nimekirja kandmise otsustab ekspertiisiasutuse juht kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lisadokumentide nõudmise korral võib ekspertiisiasutus tähtaega pikendada kuni kolme kuuni.

(3) Taotluste läbivaatamise ja nimekirja kandmise otsustamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 29. Registreeritud eraekspertiisi vanne

(1) Enne nimekirja kandmist annab isik ekspertiisiasutuse juhile järgmise vande:
„Mina, (nimi), töotan täita registreeritud eraekspertiisi ülesanded ausalt ning anda eksperdiarvamuse erapooletult oma eriteadmiste ja südametunnistuse kohaselt. Olen teadlik õigusaktides sätestatud ekspertiisi õigustest ja kohustustest, samuti sellest, et teadvalt vale eksperdiarvamuse andmise eest kohaldatakse karistust vastavalt karistusseadustiku §-s 321 sätestatule.”

(2) Vanne allkirjastatakse digitaalselt või omakäeliselt. Vandeteksti hoitakse ekspertiisiasutuses.

(3) Kehtivusaja pikendamisel uut vannet ei anta. Kui isik nimekirjast kustutatakse, kaotab vanne kehtivuse.

§ 30. Nimekirja kande kehtivusaeg

(1) Isik kantakse nimekirja kolmeks aastaks.

(2) Nimekirja kande kehtivus lõpeb nimekirjas oleku kolmanda aasta 15. detsembril, olenemata kande tegemise kuupäevast.

(3) Registreeritud eraekspertiisi taotluse alusel võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kehtivusaega korduvalt pikendada, kui isik vastab käesoleva seaduse §-s 26 nimetatud nõuetele, mille kohta registreeritud eraekspert annab kande pikendamise taotluses kinnituse.

(4) Nimekirja kande kehtivusaja pikendamise taotlus tuleb esitada ekspertiisiasutusele hiljemalt kolm kuud enne kehtivusaja lõppemist.

(5) Pikendamise taotlusele lisatakse käesoleva seaduse § 35 lõikes 1 nimetatud arvestusandmed menetlusasjade kohta, milles isik on teinud ekspertiisi registreeritud eraekspertiisina viimase kolme aasta jooksul.

(6) Nimekirja kande kehtivusaja pikendamise otsus tehakse käesoleva seaduse §-s 28 sätestatud korras.

§ 31. Registreeritud eraekspertiisi nimekirjast kustutamine

(1) Registreeritud eraekspert kustutatakse nimekirjast, kui:

- 1) isik esitab ekspertiisiasutusele kirjaliku avalduse enda nimekirjast kustutamiseks;
- 2) möödub nimekirja kande kehtivusaeg ja selle pikendamise taotlust ei ole esitatud;
- 3) nimekirja kande kehtivusaja pikendamise taotlust ei rahuldata;
- 4) ilmneb, et isik ei vasta käesoleva seaduse §-s 26 nimetatud nõuetele;
- 5) registreeritud eraekspert on rikkunud käesoleva seaduse §-s 29 kehtestatud vannet;
- 6) registreeritud eraekspert sureb.

(2) Registreeritud eraekspertiisi võib nimekirjast kustutada, kui:

- 1) registreeritud eraekspert keeldub seadusliku aluseta ekspertiisi tegemast või viivitab mõjuva põhjuseta ekspertiisi tegemisega või ei ilmu menetleja kutsel ning menetleja teeb ekspertiisiasutusele põhjendatud ettepaneku isiku nimekirjast kustutamiseks;
- 2) menetleja on ekspertiisiasutusele edastanud korduvalt pretensioone või kaebusi registreeritud eraekspertiisi tegevuse kohta;
- 3) isik kasutab registreeritud eraekspertiisi nimetust menetlusvälisel arvamuse andmisel;
- 4) registreeritud eraekspert ei ole kolme aasta jooksul teinud menetlusasjades ekspertiisi;
- 5) registreeritud eraekspert ei ole ekspertiisiasutusele esitanud menetlusasjades tehtud ekspertiisiakte koos ekspertiisimäärusega.

(3) Registreeritud eraekspertiisi nimekirjast kustutamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Registreeritud eraekspertiisi nimekirjast kustutamine ei takista poolelioleva ekspertiisi lõpetamist.

5. peatükk

Eksperti õigused ja kohustused

§ 32. Eksperti õiguste ja kohustuste tekke alus

(1) Kohtuekspertil tekivad menetlusasjas õigused ja kohustused ekspertiisimääruse alusel või ekspertiisiülesandena vormistatud muu dokumendi alusel. Kui on määratud üksnes ekspertiisiasutus, tekivad ekspertil õigused ja kohustused ekspertiisimääruse või ekspertiisiülesande kättesaamisel.

(2) Registreeritud eraekspertil või muul ekspertiks määratud isikul tekivad menetlusasjas õigused ja kohustused menetleja ekspertiisimääruse alusel.

(3) Tasulise ekspertiisi tegemisel tekivad kohtuekspertil õigused ja kohustused lepingu sõlmimisel.

§ 33. Eksperti õigused ja kohustused

(1) Eksperti õigused ja kohustused ekspertiisi või käesoleva seaduse § 2 lõikes 3 nimetatud iseseisva ekspertiisiasutusena vormistatava uuringu tegemisel sätestatakse menetlusseadustes või muus seaduses. Eksperti õigused ja kohustused tasulise ekspertiisi tegemisel sätestatakse käesoleva seaduse §-s 12.

(2) Ekspertil on õigus kasutada ekspertiisi ja uuringu tegemisel abipersonali.

(3) Ekspertiisiasutuses töötav abipersonal, kes puutub otseselt kokku ekspertiisimaterjalidega, peab vastama käesoleva seaduse § 7 lõike 3 punktides 1 ja 2 ning lõigetes 4 ja 5 sätestatud nõuetele.

(4) Lisaks menetlusseadustes sätestatule on ekspert kohustatud:

- 1) ekspertiisi tegemisel juhendama ja kontrollima abipersonali tegevust;
- 2) säilitama ekspertiisiandmeid vastavalt käesoleva seaduse §-s 35 sätestatule;
- 3) ekspertiisiasutuse lepingupartneri tehtud ekspertiisi korral esitama ekspertiisiakti valmimisest arvates kümne tööpäeva jooksul ekspertiisiasutusele elektrooniliselt ekspertiisiakti ja selle lisad.

§ 34. Andmete saladuses hoidmise kohustus

Ekspert ja abipersonal ei tohi avaldada nendele seoses ekspertiisi või uuringu tegemisega teatavaks saanud asjaolusid ega andmeid, sealhulgas mis tahes isikuandmeid ega isikute vahelisi suhteid puudutavaid andmeid. Saladuse hoidmise kohustus on tähtajatu.

§ 35. Andmete säilitamise kohustus

(1) Registreeritud eraekspert ja ekspertiisiasutuse lepingupartner peavad tehtud ekspertiiside arvestust ja säilitavad arvestusandmetena:

- 1) ekspertiisi määranud menetleja nime;
- 2) menetlusaaja numbrit;
- 3) ekspertiisimääruse kuupäeva;
- 4) ekspertiisiliigi;
- 5) ekspertiisiakti või ekspertiisi tegemisest keeldumise akti koostamise kuupäeva;
- 6) ekspertiisiakti ja selle lisade ekspertiisiasutusele saatmise kuupäeva.

(2) Registreeritud eraekspert ja ekspertiisiasutuse lepingupartner on kohustatud säilitama arvestusandmeid seitse aastat ekspertiisi tegemisest arvates.

(3) Ekspertiisiasutuses tehtud ekspertiiside arvestusandmeid ja ekspertiisiakti või ekspertiisi tegemisest keeldumise akti säilitatakse seadusega või seaduse alusel sätestatud korras.

§ 36. Ekspertiisiasutuses töötava isiku daktüloskopeerimine ja temalt DNA-proovi võtmine

(1) Ekspertiisiobjekti või -materjaliga kokkupuutuv ekspertiisiasutuses töötav isik daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse DNA-proov eesmärgiga välistada tema objektile jäetud jäljed.

(2) Daktüloskopeerimisel võetakse ekspertiisiasutuse töötajalt tema mõlema käe sõrmejäljed ning peopesajäljed ja kirjutaja-peopesajäljed.

(3) Ekspertiisiasutuse töötaja daktüloskopeerimisel võetud naha papillaarkurrustiku jäljed kantakse andmekogusse ABIS. Ekspertiisiasutuse töötajalt võetud DNA-proovi analüüsil saadud andmed ning töötaja biograafilised andmed pseudonüümitud kujul ja andmed tema daktüloskopeerimise ning temalt DNA-proovi võtmise kohta kantakse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(4) Ekspertiisiasutuse töötaja daktüloskopeerimisel ja tema DNA-proovi analüüsil saadud andmed kustutatakse vastavalt süüteo menetluse biomeetriaregistrist ja andmekogust ABIS kolme aasta möödumisel isiku ja ekspertiisiasutuse vahel sõlmitud töölepingu lõppemisest.

(5) Loetelu ekspertiisiasutuse töökohtadest, millel töötav isik daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse DNA-proov, ning daktüloskopeerimise ja DNA-proovi võtmise, registrisse kandmise ja sealt kustutamise korra kehtestab ekspertiisiasutuse juht käskkirjaga.

6. peatükk Ekspertiisi hind ja rahastamine

§ 37. Ekspertiisikulude arvestamine

(1) Ekspertiisikulud on eksperdil või ekspertiisiasutusel seoses ekspertiisi ja uuringu tegemise ning menetlusest osavõtuga tekkinud kulud ning põhjendatud juhul menetlusvälisel isikul seoses ekspertiisi tegemisega tekkinud kulud.

(2) Ekspertiisikulude arvestus peab olema arusaadav, õige, üksikasjalik ja järjepidev.

(3) Kui ekspert keeldub seaduses sätestatud alusel ekspertiisi tegemisest või ekspertiisiülesanne tühistatakse, esitab ta ekspertiisi määranud menetlejale andmed juba tehtud kulude kohta. Menetleja hindab tehtud kulude põhjendatust ja ekspertiisi tegemisest keeldumise asjaolusid ning määrab seejärel hüvitamisele kuuluva summa või keeldub ekspertiisikulude hüvitamisest.

§ 38. Ekspertiisiasutuses ja selle lepingupartneri tehtud ekspertiisi ja uuringu hind ning rahastamine

(1) Ekspertiisiasutuses ja selle lepingupartneri tehtud ekspertiiside ja uuringute hindade kehtestamisel võetakse aluseks käesoleva seaduse § 37 lõigetes 1 ja 2 sätestatud ekspertiisikulud. Ekspertiisiasutuses ja selle lepingupartneri juures tehtava ekspertiisi hind ei või olla kõrgem kui kriminaalmenetluse seadustiku § 178 lõikes 5, väärtemenetluse seadustiku § 38 lõikes 2 ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 152 lõikes 3, § 153 lõigetes 1 ja 3 ning §-s 157 sätestatud tasu eksperdile, kes ei tööta ekspertiisiasutuses.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hinnad kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

(3) Ekspertiisiasutuses või selle lepingupartneri tehtud ekspertiisi hind kujuneb vastavalt ekspertiisiliigile sõltuvalt:

- 1) uuritavate isikute arvust;
- 2) uuritavate proovide arvust;
- 3) uuritavate objektide arvust;
- 4) uuritavast andmemahust;
- 5) kasutatavate meetodikate arvust;
- 6) ekspertiisi keerukusest ja mahukusest;
- 7) tehtavate uuringute arvust;
- 8) väljastpoolt ekspertiisiasutust tellitavate uuringute arvust;
- 9) väljastpoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni kaasatavate ekspertide arvust ja neile makstavast tasust;
- 10) tõlkekuludest.

(4) Ekspert lisab ekspertiisiaktile ekspertiisi hinna.

(5) Ekspertiisi erilisest keerukusest või mahukusest sõltuvalt võib ekspertiisi hinda tõsta kuni kolm korda. Ekspertiisi hinda võib vajaduse korral langetada. Ekspertiisi hinna tõstmist või langetamist tuleb põhjendada.

(6) Ekspertiisi ja uuringu hinnale ei lisata käibemaksu.

(7) Ekspertiisi tegemist ekspertiisiasutuses rahastatakse riigieelarvest, kui seaduses ei sätestata teisiti.

§ 39. Tasulise ekspertiisi hind ja rahastamine

(1) Ekspertiisiasutuses tehtava tasulise ekspertiisi eest maksab tellija ekspertiisiasutusele tasu vastavalt käesoleva seaduse §-s 38 sätestatule. Tasulise ekspertiisi hinda võib kokkuleppel tellijaga tõsta sõltuvalt ekspertiisi erilisest keerukusest ja mahukusest või muul põhjendatud juhul.

(2) Kui tasulise ekspertiisi liigile ei ole hinda määratud, võetakse tasu kokkuleppimisel aluseks kõige lähedasema ekspertiisiliigi hind.

(3) Tellija maksab kogu tasu enne tasulise ekspertiisi tegemise alustamist, kui ei lepita kokku teisiti.

§ 40. Väljaspool ekspertiisiasutust tehtud ekspertiisi ja uuringu eest ning kaasatavale eksperdile tasumine

(1) Ekspertiisiasutus tasub:

- 1) ekspertiisiasutuses tehtava ekspertiisi käigus väljastpoolt ekspertiisiasutust tellitava uuringu eest;
- 2) käesoleva seaduse § 14 lõike 1 alusel kriminaalmenetluses välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest tellitud ekspertiisi eest;
- 3) kriminaalmenetluses väljastpoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdile.

(2) Väljastpoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdile tasutakse vastavalt tema ekspertiisi antavale panusele.

(3) Väljastpoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdi tasu suurus ning selle maksmise alused määratakse kindlaks kokkuleppel menetleja ja eksperdiga.

(4) Tsiviilkohtumenetluses ja halduskohtumenetluses välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest tellitud ekspertiisi eest või väljastpoolt ekspertiisiasutust ekspertide komisjoni liikmeks kaasatud eksperdile tasub kohus ekspertiisi tellijana.

(5) Kui ekspertiisiasutus ei pea menetleja taotlust kriminaalmenetluses ekspertiisi tellimiseks välisriigi ekspertiisi- või muust asutusest või ekspertide komisjoni eksperdi kaasamiseks väljastpoolt ekspertiisiasutust võimalikuks ekspertiisi kõrge hinna tõttu või muul mõjuval põhjusel, teatab ekspertiisiasutuse juht sellest riigi peaprokurörile, kes otsustab ekspertiisi tellimise või eksperdi kaasamise ja nende eest tasumise ning teavitab sellest valdkonna eest vastutavat ministrit.

§ 41. Välisriiki tehtud ekspertiisi ja uuringu hind

Välisriiki tehtava ekspertiisi ja uuringu eest võetakse tasu kokkuleppel tellijaga, arvestades käesoleva seaduse §-s 37 sätestatud.

§ 42. Registreeritud eraekspertiisi ja eksperdikult määratud muu isiku kulude hüvitamine

Registreeritud eraekspertiisi ja menetleja poolt eksperdikult määratud muu isiku tehtud ekspertiisi kulud hüvitatakse menetluseadustes sätestatud korras.

§ 43. Menetlusvälisel isikul seoses ekspertiisi tegemisega tekkinud kulude hüvitamine

(1) Menetlusvälisel isikul seoses ekspertiisi tegemisega tekkinud otsesed kulud hüvitatakse põhjendatud juhul, kui kulud ei ole juba kaetud eksperdile makstud tasuga. Sellisteks kuludeks on isiku valduses olevate vahendite kasutamise kulud, mis on tekkinud ainult ekspertiisi tegemisel, kaasa arvatud transpordile, abitööjõule ning uuringuks kasutatud materjalidele ja vahenditele tehtud kulutused.

(2) Menetlusvälise isiku ekspertiisikulude koosseisu ei arvata eksperdi töötasu ega muid temaga seotud kulusid.

(3) Menetlusväline isik peab menetleja nõudmisel esitama ekspertiisi kulusid tõendavad dokumendid ja andma selgitusi.

(4) Menetlusvälisele isikule hüvitamisele kuuluv summa määratakse kindlaks lähtuvalt esitatud dokumentidest.

(5) Menetleja kannab hüvitamisele kuuluva summa üle isiku nimetatud pangakontole 15 tööpäeva jooksul.

7. peatükk Rakendussätted

§ 44. Riiklikult tunnustatud ekspertide muutumine registreeritud eraekspertideks

(1) Ekspertiisiasutus teavitab ühe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates kõiki riiklikult tunnustatud ekspertide nimekirja kantud eksperte muudatustest ning palub teatada ühe kuu jooksul ekspertiisiasutusele kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis oma soovist enda kustutamiseks nimekirjast või enda nõusolekust jätkata registreeritud eraekspertina kuni riikliku tunnustuse kehtivusaja lõppemiseni. Registreeritud eraekspertide nimekirja avaldatakse ekspertiisiasutuse veebilehel kahe kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates.

(2) Riiklikult tunnustatud eksperdid, kellelt ekspertiisiasutusel ei õnnestu saada vastust või kes on edastanud ekspertiisiasutusele käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud nõusoleku, kuid on kantud nimekirja ekspertiisiliikides, mida tehakse ekspertiisiasutuses, kustutatakse registreeritud eraekspertide nimekirjast ühe aasta möödumisel käesoleva seaduse jõustumisest arvates, olenemata riikliku tunnustuse kehtivusajast.

§ 45. Enne 2023. aasta 1. septembrit riiklikku sõrmejälgede registrisse kantud andmete töötlemine

(1) Enne 2023. aasta 1. septembrit riiklikku sõrmejälgede registrisse kantud andmed isiku ja daktüloskoopiaandmete võtmise kohta loetakse käesoleva seaduse jõustumisel süüteomenetluse biomeetriaregistri osaks.

(2) Enne 2023. aasta 1. septembrit riikliku sõrmejälgede registri osaks olnud sõrmejäljekaartide kartoteek ja sündmuskohajälgede kartoteek jäävad ekspertiisiasutusse ning kantakse arhiivi ja hävitatakse käesoleva seaduse §-s 21 sätestatud säilitustähtaja lõppemisel.

(3) Kuni tehnilise lahenduse valmimiseni võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud sõrmejälgede kartoteeki ja sündmuskohajälgede kartoteeki ekspertiisiasutuses pidada ka pärast 2023. aasta 1. septembrit.

§ 46. Haldusmenetluse seaduse muutmine

Haldusmenetluse seaduse § 18 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Digitaalsele protokollile ei pea digitaalallkirja lisama, kui selle koostanud isik on turvalisel viisil tuvastatud.”.

§ 47. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmine

Kaitseväeteenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 11¹lõige 6 tunnistatakse kehtetuks;

2)paragrahvi 92¹täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

„(1¹) Daktüloskopeerimisel võetakse tegevväelasele tema mõlema käe sõrmejäljed ning peopesajäljed ja kirjutaja-peopesajäljed.”;

3)paragrahvi 92¹lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Tegevväelase daktüloskopeerimisel saadud biomeetrilised andmed kantakse automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse, tegevväelase biograafilised andmed pseudonüümitud kujul ning andmed daktüloskoopiaandmete võtmise kohta ning temalt võetud DNA-proovi võtmise ja selle analüüsil saadud andmed kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.”.

§ 48. Kohtuekspertiisiseaduse kehtetuks tunnistamine

Kohtuekspertiisiseadus (RT I, 2001, 53, 309) tunnistatakse kehtetuks.

§ 49. Korrakaitse seaduse muutmine

Korrakaitse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 40 lõikes 1²asendatakse tekstiosa „§ 27¹⁰lõike 1 punktis 3” tekstiosaga „§ 38 lõike 2 alusel”;

2)paragrahvi 41 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „§ 27¹⁰lõike 1 punktides 3 ja 4” tekstiosaga „§ 38 lõike 2 alusel”.

§ 50. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 95 lõike 2 teises lauses asendatakse sõnad „riiklikult tunnustatud eksperti” sõnadega „registreeritud eraeksperti”;

2)paragrahvi 99 lõiked 2 ja 3 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Menetlustoimingu käigus kogutud naha papillaarkurrustiku jäljed ja näokujutis kantakse vajaduse korral automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse (edaspidi *andmekogu ABIS*), andmed naha papillaarkurrustiku jälgede ja näokujutise kogumise kohta ning vajaduse korral DNA-proovi analüüsil saadud andmed ja häälenäidis ning andmed nende kogumise kohta kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(3) Uurimisasutus või muu pädev asutus võib säilitada menetlustoimingu käigus kogutud isikustamata jälgi ja proove, kui seaduses ei sätestata teisiti. Uurimisasutus võib säilitadamenetlustoimingu käigus kogutud isikustamata naha papillaarkurrustiku jälgi, näokujutisi, häälenäidiseid ja DNA-proove üksnes juhul, kui neid ei kanta andmekogusse ABIS ja riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.”;

3)paragrahvid 99¹ja 99²muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 99¹. Isiku daktüloskopeerimine ning temalt näokujutise, häälenäidise ja DNA-proovi võtmine

(1) Isik, kes on kahtlustatav, süüdistatav või süüdimõistetu karistusseadustiku 9. peatüki 1., 2., 6. või 7. jaos, 11. peatüki 2. jaos, 12. peatüki 1. jaos või 22. peatüki 1. või 4. jaos nimetatud või muus karistusseadustiku peatükis sätestatud tahtlikus kuriteos, mille koosseisutunnus on vägivalda kasutamine ning mis on karistatav vähemalt kaheaastase vangistusega, daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse näokujutis ning DNA-proov ning vajaduse korral häälenäidis süütegude menetlemise, avastamise ja tõkestamise eesmärgil.

(2) Süütegude menetlemise, avastamise ja tõkestamise eesmärgil võib daktüloskopeerida ka sellise isiku ja võtta temalt näokujutise, DNA-proovi ning häälenäidise, kes on kahtlustatav, süüdistatav või süüdimõistetu käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata kuriteos, mis on karistusseadustiku kohaselt karistatav vähemalt üheaastase vangistusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikute suhtes võib kohaldada sundi, kui isik keeldub daktüloskopeerimisest või näokujutise, DNA-proovi või häälenäidise andmisest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikute naha papillaarkurrustiku jäljed ning näokujutised kantakse andmekogusse ABIS, andmed isiku ning tema daktüloskopeerimise ja näokujutise võtmise kohta kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikute DNA-proovi analüüsil saadud andmed ja häälenäidised ning andmed isiku ja temalt DNA-proovi ja häälenäidise võtmise kohta kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigete 4 ja 5 alusel andmekogusse ABIS ja riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmeid säilitatakse vastavalt kohtuekspertiisiseadusele.

§ 99². Muul eesmärgil kogutud daktüloskopeerimisel, näokujutise ja häälenäidise võtmisel ja DNA-proovi analüüsil saadud andmete ning arhiivi kantud andmete kasutamine kriminaalmenetluses kohtuekspertiisi tagamiseks

(1) Kriminaalmenetluses määratud kohtuekspertiisi tagamiseks on lubatud kasutada muul eesmärgil kui käesoleva seadustiku §-s 99¹, väärteomenetluse seadustiku §-s 31¹ ja vangistusseadustiku §-s 18 nimetatud daktüloskopeerimisel, näokujutise või häälenäidise võtmisel või DNA-proovi analüüsil saadud andmeid või andmekogusse ABIS ning riikliku süüteomenetluse biomeetriaregistri arhiivi kantud andmeid, kui tõendite kogumine muu menetlustoiminguga ei ole võimalik või on oluliselt raskendatud või kui see võib kahjustada kriminaalmenetluse huve.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatut võib kohaldada üksnes juhul, kui kriminaalmenetluses on vajadus koguda teavet sellise esimese astme kuriteo või tahtliku teise astme kuriteo kohta, mille eest on ette nähtud karistusena vähemalt kuni kolm aastat vangistust.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toimingut võib teha prokuratuuri taotlusel eeluurimiskohtuniku või kohtu loal.”;

4)paragrahvi 100 lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Sündmuskohale või muule objektile või sündmusega seotud muule kohale õiguspäraselt jäetud jälgede välistamise eesmärgil võib kannatanu, tunnistaja või muu isiku daktüloskopeerida ja võtta temalt näokujutise, DNA-proovi või häälenäidise.”;

5)paragrahvi 100 lõikes 5 asendatakse sõna „ärahoimise” sõnaga „tõkestamise”;

6)paragrahvi 100 lõike 6 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Käesoleva paragrahvi lõike 1¹ alusel isiku daktüloskopeerimisel või näokujutise võtmisel saadud andmeid ei kanta andmekogusse ABIS ega riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse või kustutatakse nimetatud andmekogust ja registrit kohe pärast võrdlusuuringu tegemist.”;

7)paragrahvi 100 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Käesoleva paragrahvi lõike 1¹ alusel isiku DNA-proovi analüüsil või häälenäidise võtmisel saadud andmeid ei kanta riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse või kustutatakse nimetatud registrit kohe pärast võrdlusuuringu tegemist.”;

8)paragrahvi 106 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ekspertiisimääruses märgitakse:

- 1) ekspertiisiks vajalikud lähteandmed;
- 2) ekspertiisi määramise ja selle tagamiseks korralduste tegemise põhjendus;
- 3) määratava ekspertiisi liik eriteadmiste valdkonna järgi;
- 4) ekspertiisimäärust täitva eksperdi nimi või asutuse nimetus;
- 5) kuriteosündmusega seotud ekspertiisobjektide ning võrdlus- ja tutvumismaterjali andmed;
- 6) ekspertiisiülesanne;
- 7) käesoleva seadustiku § 95 lõikes 3 sätestatud juhul ekspertiisi tähtaeg.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud põhjenduse võib ekspertiisimääruses esitamata jätta, kui ekspertiisi tagamiseks käesoleva seadustiku § 99 lõikes 1 nimetatud meetmeid ei rakendata.

(3) Kui ekspertiis korraldatakse riiklikus ekspertiisiasutuses, ei määrata eksperti nimeliselt. Ekspertide komisjoni võib kaasata eksperdina isiku, kes ei tööta riiklikus ekspertiisiasutuses.

(4) Ekspertdile ei ole lubatud esitada:

- 1) õiguslikke ega eksperdi eriala väliseid küsimusi;
- 2) küsimusi, millele vastamine ei eelda eriteadmistele tuginevate järelduste tegemist.”;

9)paragrahvi 107 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ekspertiisiaktis märgitakse:

- 1) akti koostamise kuupäev ja koht;
- 2) ekspertiisi määramise andmed;
- 3) ekspertiisiks vajalikud lähteandmed;
- 4) ekspertiisi liik;
- 5) andmed eksperdi kohta;
- 6) ekspertiisobjekti nimetus või selle isiku nimi, kellele ekspertiis tehti;
- 7) ekspertiisimaterjali täiendamise andmed;
- 8) viide ekspertiisi tegemise juures viibinud isikutele;
- 9) ekspertiisiks esitatud asitõendi, võrdlusmaterjali, ekspertiisimaterjali või -objekti suhtes võetavad meetmed;
- 10) ekspertiisiakti põhistus ehk uuringute, analüüside, testide või muu eksperdiarvamuse kujunemiseks vajaliku kirjeldus;
- 11) eksperdiarvamus.

(2) Kui ekspertiis tehakse riiklikus ekspertiisiasutuses, võib koostada põhistamata ekspertiisiakti, milles viidatakse kasutatud meetodikatele või ekspertiisiasutuses selle ekspertiisiliigi kohta kehtestatud korrale. Menetlusosalise põhjendatud taotlusel või menetleja omal algatusel koostatakse menetleja määruse alusel põhistatud ekspertiisiakt või lisatakse koostatud ekspertiisiaktile põhistus.

(3) Ekspertiisiaktis ei ole vaja korrata teavet, mis sisaldub ekspertiisimääruses.

(4) Kui ekspertiisi teeb vannutamata isik, tehakse ekspertiisiakti märke, et teda on hoiatatud kriminaalkaristuse eest.

(5) Kui ekspertide komisjon ei jõua ühisele arvamusel, lisatakse eriarvamusel jäänud eksperdi arvamus ekspertiisiaktile.

(6) Kui ekspertdile esitatud küsimus on õiguslik või eksperdi eriala väline või kui küsimusele vastamine ei eelda eriteadmistele tuginevate järelduste tegemist, keeldub ekspert ekspertiisiaktis sellele vastamast.

(7) Ekspertiisiakt kinnitatakse ekspertiisi teinud eksperdi või ekspertide poolt.”;

10)paragrahvi 108 lõikes 2 asendatakse tekstiosa „lõikes 1” tekstiosaga „lõike 1 punktides 1–9”;

11)paragrahvi 109 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Vajaduse korral kuulatakse ekspert kohtueelses menetluses üle. Experdi ülekuulamisel juhindutakse käesoleva seadustiku § 66 lõikest 2¹ ning §-dest 68, 69 ja 69², arvestades käesolevast paragrahvist tulenevaid erisusi.

(2) Experdi võib üle kuulata järgmiste asjaolude kohta:

- 1) tõendamiseseme asjaolud, mida ekspert on vahetult tajunud;
- 2) eksperdi osavõtul tehtud menetlustoimingu käik;
- 3) eksperdi pädevus, kogemused ja muud tema arvamuse usaldusväärsust mõjutavad asjaolud;
- 4) eksperdi poolt kriminaalasjas tehtud uuringud, nende tulemused ja tema eriteadmistele tuginevad järeldused;
- 5) muud asjaolud, mille kohta oskab ekspert anda selgitusi oma eriteadmistele tuginedes, kui see on vajalik tõendamiseseme asjaolude paremaks mõistmiseks.”;

12)paragrahvi 109²lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Andmekogu ABIS on elektrooniline andmekogu, mille eesmärk käesoleva seadustiku tähenduses on töödelda kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetud ja kannatanu, tunnistaja või muu isiku daktüloskopeerimisel ja näokujutise võtmisel saadud biomeetrilisi andmeid ning sündmuskohalt kogutud või muult objektilt võetud naha papillaarkurrustiku jälgi või sündmuskohalt või sündmusega seotud muult kohalt saadud näokujutisi:

- 1) välistamiseks;
- 2) süütegude menetlemiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks;
- 3) ekspertiiside ja uuringute tegemiseks.”;

13)paragrahvi 145 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1³järgmises sõnastuses:

„1³) käesolevas seadustikus sätestatud juhul tehtud ekspertiisimäärus, milles põhjendusi ei esitata.”;

14)paragrahvi 153 lõike 1 punkt 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„13) andmekogusse ABIS ja riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmete loetelu.”;

15)paragrahvi 154 lõike 2 punkt 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„12) andmekogusse ABIS ja riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse kantud andmete loetelu.”;

16)paragrahvi 160¹lõikes 4 asendatakse sõna „Kohtutoimikut” sõnadega „Kriminaal- ja kohtutoimikut”;

17)paragrahvi 160¹lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kui toimikut peetakse digitaalsena, siis paberdokument skaneeritakse ja salvestatakse e-toimiku süsteemis asjakohase menetluse juures. E-toimiku süsteem salvestab automaatselt paberdokumendi süsteemi salvestamise aja ja salvestaja andmed. E-toimiku süsteemi salvestatud paberdokument asendab paberdokumendi. Paberdokument, mis ei kuulu tagastamisele, hävitatakse või vajaduse korral säilitatakse menetleja juures, kes selle digitaalsena peetavasse toimikusse salvestas.”;

18)paragrahvi 160¹täiendatakse lõikega 5¹järgmises sõnastuses:

„(5¹) Kui toimikut peetakse paberil, siis digitaalne dokument trükitakse ning paigutatakse toimikusse. Trükitud dokumendi õigsust ja vastavust digitaalsele dokumendile kinnitab menetleja oma allkirjaga.”;

19)paragrahvi 160¹lõikes 6 asendatakse sõna „kohtutoimiku” sõnaga „toimiku”;

20)paragrahvi 160¹lõikes 7 asendatakse sõna „kohtutoimiku” sõnadega „toimiku ja käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud paberdokumendi säilitamise, hävitamise ja”;

21)paragrahvi 160²lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti, edastatakse kriminaalmenetluses digitaalsed taotlused, kaebused ja muud dokumendid vahetult, e-toimiku süsteemi või muu selleks ettenähtud infosüsteemi kaudu.”;

22)paragrahvi 160²lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

23)paragrahvi 160³täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

„(3) Kui toimikut peetakse digitaalsena, kohaldatakse käesolevas seadustikus dokumentide koostamise, vormistamise, edastamise ja säilitamise kohta käivaid nõudeid kooskõlas digitaalse toimiku pidamise vajadustega.

(4) Kui käesolev seadustik näeb ette dokumendi allkirjastamise, loetakse allkirjastamisega võrdväärseks ka muu taasesitamist võimaldav kinnitus allkirjastaja poolt, kui kinnituse andja isik ja kinnituse andmise aeg on tuvastatavad.”;

24)paragrahvi 206 lõike 1 punktis 3¹asendatakse sõnad „riiklikust sõrmejälgede registrist, andmekogust ABIS ja riiklikust DNA-registrist” sõnadega „andmekogust ABIS ja riiklikust süüteomenetluse biomeetriaregistrist”;

25)paragrahvi 206 lõikes 2¹asendatakse sõnad „riiklikust sõrmejälgede registrist, andmekogust ABIS või riiklikust DNA-registrist” sõnadega „andmekogust ABIS ja riiklikust süüteomenetluse biomeetriaregistrist”;

26)paragrahvi 292 lõiget 3 täiendatakse pärast sõnu „käesoleva seadustiku” tekstiosaga „§ 109 lõikest 2 ning”;

27)paragrahvi 314 punkt 5¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„5¹) andmekogus ABIS ja riiklikus süüteomenetluse biomeetriaregistris sisalduvate andmete kustutamine;”.

§ 51. Politsei ja piirivalve seaduse muutmine

Politsei ja piirivalve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 25⁷lõike 4 teine lause ja § 25⁷lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

2)paragrahvi 45¹täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

„(1¹) Daktüloskopeerimisel võetakse politseiametnikult tema mõlema käe sõrmejäljed ning peopesajäljed ja kirjutaja-peopesajäljed.”;

3)paragrahvi 45¹lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Politseiametniku daktüloskopeerimisel saadud biomeetrilised andmed kantakse automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse, politseiametniku biograafilised andmed pseudonüümitud kujul ning andmed daktüloskoopiaandmete võtmise kohta ning temalt võetud DNA-proovi võtmise ja selle analüüsil saadud andmed kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.”.

§ 52. Päästeteenistuse seaduse muutmine

Päästeteenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 6¹lõike 4 teine lause ja § 6¹lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

2)paragrahvi 7³täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

„(1¹) Daktüloskopeerimisel võetakse päästetametnikult tema mõlema käe sõrmejäljed ning peopesajäljed ja kirjutaja-peopesajäljed.”;

3)paragrahvi 7³lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Päästetametniku daktüloskopeerimisel saadud biomeetrilised andmed kantakse automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse, päästetametniku biograafilised andmed pseudonüümitud kujul ning andmed daktüloskoopiaandmete võtmise kohta ning temalt võetud DNA-proovi võtmise ja selle analüüsil saadud andmed kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.”.

§ 53. Surma põhjuse tuvastamise seaduse muutmine

Surma põhjuse tuvastamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 21 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtuarstlik lahang surma põhjuse tuvastamiseks tehakse välispõhjustest tingitud surma korral või kui surnud isikut ei ole võimalik tuvastada või kui tegemist on hiliste surmajärgsete muutustega.”;

2)paragrahvi 21 täiendatakse lõigetega 2¹–2⁶järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kohtuarstliku lahangu liigid on:

- 1) surnu kohtuarstlik välisvaatlus ja siseuuring;
- 2) surnu kohtuarstlik välisvaatlus ja radioloogiline uuring;
- 3) surnu kohtuarstlik välisvaatlus.

(2²) Surma põhjuse tuvastamiseks tehakse käesoleva paragrahvi lõike 2¹punktis 1 nimetatud kohtuarstlik lahang, kui:

- 1) surm on tingitud välispõhjustest;
- 2) surnu isikut ei ole võimalik tuvastada;
- 3) tegemist on hiliste surmajärgsete muutustega või
- 4) kohtuarst otsustab selle teha muul põhjusel.

(2³) Surma põhjuse tuvastamiseks tehakse käesoleva paragrahvi lõike 2¹punktis 2 nimetatud kohtuarstlik lahang, kui tegemist on eluga kokkusobimatute vigastustega või hiliste surmajärgsete muutustega või kui kohtuarst otsustab selle teha muul põhjusel.

(2⁴) Surma põhjuse tuvastamiseks tehakse käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktis 3 nimetatud kohtuarstlik lahangu, kui tegemist on üksikute skeletiluuude või nende osadega või siseelundid puuduvad kas osaliselt või täielikult või kui kohtuarst otsustab selle teha muul põhjusel.

(2⁵) Surma põhjuse tuvastamiseks võib teha kohtuarstliku välisvaatluse koos tervishoiuteenuse osutamist tõendavate dokumentidega tutvumisega, kui isik viibis haiglas välispõhjustest tingituna ja surm saabus haiglas välispõhjuste tekitatud tüsistuse tagajärjel ning isikule on haiglas viibimise ajal tehtud uuringud, mis võimaldavad määrata surma põhjuse ning väljastada surma põhjuse teatise.

(2⁶) Kui isik viibis haiglas välispõhjuste tagajärjel ja surm saabus haiglas välispõhjuste tekitatud tüsistuse või muu haiguse tagajärjel ning isikule on haiglas viibimise ajal tehtud uuringud, mis võimaldavad määrata surma põhjuse, võib tervishoiuteenuse osutaja väljastada surma põhjuse teatise tervishoiuteenuse osutamise dokumentide alusel ilma kohtuarstliku lahangu ta.

3) seaduse 4. peatükki täiendatakse §-ga 23³ järgmises sõnastuses:

„§ 23³. Surnud isikult bioloogilise materjali võtmine

(1) Kohtuarstliku lahangu või kohtuarstliku ekspertiisi käigus võetakse surnud isikult või inimpäritoluga luudest DNA-proov isiku tuvastamise, isiku põlvnemise tuvastamise, isikusamasuse kontrollimise, süütegude menetlemise või avastamise või surma põhjuse tuvastamise eesmärgil. Saadud andmed kantakse vajaduse korral riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(2) Kohtuarstliku lahangu või kohtuarstliku ekspertiisi käigus tuvastamata surnud isik daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse näokujutis isiku tuvastamise, isikusamasuse kontrollimise, süütegude menetlemise või avastamise või surma põhjuse tuvastamise eesmärgil. Saadud biomeetrilised andmed kantakse vajaduse korral automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse. Andmed daktüloskoopiaandmete ja näokujutise võtmise kohta kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(3) Vajaduse korral võetakse surnud isiku tuvastamiseks või teadmata kadunud isiku leidmiseks DNA-proov isiku lähisugulastelt või teadmata kadunud isiku isiklikelt esemetelt. DNA-proovi analüüsil saadud andmed kantakse võrdlusuuringu tegemiseks riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.”.

§ 54. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 294 lõiget 1 ja 2 ning § 303 lõikes 5 asendatakse sõnad „riiklikult tunnustatud ekspert” sõnadega „registreeritud eraekspert” vastavas käändes;

2) paragrahvi 295 lõikes 1 asendatakse sõnad „kui ta on nõutavate ekspertiiside tegemiseks riiklikult tunnustatud” sõnadega „kui ta on vastava ekspertiisilüigi nimekirja kantud registreeritud eraekspert”.

§ 55. Vangistusseaduse muutmine

Vangistusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 5⁵ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogu (edaspidi *andmekogu ABIS*) on elektrooniline andmekogu, mille eesmärk käesoleva seaduse tähenduses on töödelda vanglas karistust kandva isiku daktüloskopeerimisel ja näokujutise võtmisel saadud biomeetrilisi andmeid isikusamasuse kontrollimiseks või isiku tuvastamiseks ning süütegude avastamiseks ja tõkestamiseks.”;

2) paragrahv 18 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 18. Kinnipeetava fotografeerimine, daktüloskopeerimine ning temalt näokujutise, häälenäidise ja DNA-proovi võtmine

(1) Vanglasse karistust kandma saabunud isik daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse DNA-proov ning vajaduse korral häälenäidis ja turvalise tehnilise lahenduse olemasolul näokujutis isikusamasuse kontrollimise, isiku tuvastamise ning süütegude avastamise ja tõkestamise eesmärgil, kui neid toiminguid ei ole tehtud eelvangistuse ajal või varem kriminaalmenetluse käigus.

(2) Vanglasse karistust kandma saabunud isik ning vajaduse korral vangistuses viibiv isik fotografeeritakse isikusamasuse kontrollimise ja isiku tuvastamise eesmärgil. Kinnipeetava fotosid hoitakse vangiregistris.

(3) Kinnipeetava naha papillaarkurrustiku jäljed ja näokujutis kantakse andmekogusse ABIS. Isiku biograafilised andmed ning andmed näokujutise ja naha papillaarkurrustiku jälgede võtmise kohta kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(4) Kinnipeetavalt võetud häälenäidis ja DNA-proovi analüüsil saadud andmed ning nende võtmise andmed ja isiku biograafilised andmed kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(5) Vanglas daktüloskopeerimise ning näokujutise, häälenäidise ja DNA-proovi võtmise ning nende andmete andmekogusse ABIS ja riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse edastamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(6) Vangla võib isikusamasuse kontrollimiseks ja isiku tuvastamiseks isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15⁵tähenduses isiku vanglasse vastuvõtmisel ning vanglast vabastamisel, samuti põhjendatud juhul karistuse kandmise ajal töödelda tema identiteediandmeid, mis on kantud andmekogusse ABIS ja riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.

(7) Vanglas isikusamasuse kontrollimiseks ja isiku tuvastamiseks andmete töötlemise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(8) Kinnipeetava suhtes, kes keeldub fotograferimisest, daktüloskopeerimisest või näokujutise, häälenäidise või DNA-proovi andmisest, võib kohaldada vahetat sundi.”;

3)paragrahvi 86 lõikes 6 asendatakse sõnad „daktüloskopeeritakse ja temalt võetakse” sõnadega „daktüloskopeeritakse, temalt võetakse näokujutis, häälenäidis või”;

4)paragrahvi 86 lõiget 7 täiendatakse pärast sõnu „temalt ei võeta” sõnadega „näokujutist, häälenäidist ja”.

§ 56. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmise

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 13⁷täiendatakse lõikega 7¹järgmises sõnastuses:

„(7¹) Andmekogusse ABIS kantavaid andmeid säilitatakse kõige kauem 50 aastat.”;

2)paragrahvi 15 lõige 7 tunnistatakse kehtetuks.

§ 57. Välismaalaste seaduse muutmise

Välismaalaste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 275 lõikes 4 asendatakse sõnad „riiklikusse DNA-registrisse” sõnadega „riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse”;

2)paragrahvi 279⁴täiendatakse lõikega 7¹järgmises sõnastuses:

„(7¹) Andmekogusse ABIS kantavaid andmeid võib säilitada alaliselt.”.

§ 58. Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise

Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 33¹²lõikes 4 asendatakse sõnad „riiklikusse DNA-registrisse” sõnadega „riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse”;

2)paragrahvi 33¹⁵täiendatakse lõikega 7¹järgmises sõnastuses:

„(7¹) Andmekogusse ABIS kantavaid andmeid võib säilitada alaliselt.”.

§ 59. Väärteomenetluse seadustiku muutmise

Väärteomenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahv 31¹muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 31¹. Menetlusaluse isiku daktüloskopeerimine ning temalt näokujutise, DNA-proovi ja häälenäidise võtmine

(1) Menetlusalust isikut, kelle kohta on põhjendatult alust arvata, et ta on toime pannud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse §-s 15¹ või karistusseadustiku §-s 218 sätestatud väärteo, võib süüteo menetlemise, avastamise ja tõkestamise eesmärgil daktüloskopeerida ning võtta temalt näokujutise, DNA-proovi ja häälenäidise.

(2) Isiku näokujutis ja naha papillaarkurrustiku jäljed kantakse automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse (edaspidi *andmekogu ABIS*). Isiku biograafilised andmed, andmed temalt näokujutise ja naha papillaarkurrustiku jälgede võtmise kohta ning häälenäidise ja isikult võetud DNA-proovi analüüsil saadud andmed kantakse riiklikusse süüteomenetluse biomeetriaregistrisse.”;

2)paragrahvi 31⁶lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Andmekogu ABIS on elektrooniline andmekogu, mille eesmärk käesoleva seadustiku tähenduses on töödelda menetlusaluse isiku, kelle kohta on põhjendatult alust arvata, et ta on toime pannud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse §-s 15¹ või karistusseadustiku §-s 218 sätestatud väärteo, daktüloskopeerimisel ja temalt näokujutise võtmisel saadud biomeetrilisi andmeid süütegude menetlemiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks.”;

3)paragrahvi 50¹lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui toimikut peetakse paberil, siis digitaalne dokument trükitakse ja paigutatakse toimikusse. Trükitud dokumendi õigsust ja vastavust digitaalsele dokumendile kinnitab menetleja oma allkirjaga.”;

4)paragrahvi 50²täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

„(2¹) Väärteotoimikut ja väärteoasja kohtutoimikut võib pidada ka täielikult või osaliselt digitaalsena.”;

5)paragrahvi 50²lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Toimiku kohta kohaldatakse lisaks käesolevas seadustikus sätestatule ka kriminaalmenetluse seadustiku § 160¹lõigetes 5, 6 ja 7 sätestatud.”;

6)paragrahvi 51 täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

„(3) Kui toimikut peetakse digitaalsena, kohaldatakse käesolevas seadustikus dokumentide koostamise, vormistamise, edastamise ja säilitamise kohta käivaid nõudeid kooskõlas digitaalse toimiku pidamise vajadustega.

(4) Kui käesolev seadustik näeb ette dokumendi allkirjastamise, loetakse allkirjastamisega võrdväärseks ka muu taasesitamist võimaldav kinnitus allkirjastaja poolt, kui kinnituse andja isik ja kinnituse andmise aeg on tuvastatavad.”;

7)paragrahvi 75 lõike 3 punktis 3¹asendatakse sõnad „riiklikust sõrmejälgede registrist, andmekogust ABIS ja riiklikust DNA-registrist” sõnadega „andmekogust ABIS ja riiklikust süüteomenetluse biomeetriaregistrist”;

8)paragrahvi 75 lõikes 5¹asendatakse sõnad „mis tuleb kustutada riiklikust sõrmejälgede registrist, andmekogust ABIS või riiklikust DNA-registrist” sõnadega „mis tuleb kustutada andmekogust ABIS ja riiklikust süüteomenetluse biomeetriaregistrist”;

9)paragrahvi 81 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuvälise menetluse lõpuleviimisel koostab kohtuvälise menetleja väärteotoimiku, süstematiseerides selleks väärteoasja materjali.”.

§ 60. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2023. aasta 1. septembril.

(2) Käesoleva seaduse § 46, § 50 punktid 8–11, 13, 16–23 ja 26 ning § 59 punktid 3–6 ja 9 jõustuvad 2023. aasta 1. mail.

Jüri Ratas
Riigikogu esimees